

ΕΛΛΗΝΙΚΟ - ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

Η ΔΟΞΑ

ΤΟΥ Κ ΧΑΡΗ ΣΤΑΜΑΤΙΟΥ

"Ήμουνα ένας ταπεινός άνθρωπος. Λέω ήμουνα, γιατί τώρα δεν είμαι πειά. Μ' άρπαξε ή κακή μου μοίρα και με σέρνει στους δρόμους της συμφοράς. Θυμάμαι την περασμένη μου ζωή, όπως ή διαγμένος άγγελος την άνοιχμένη χαρά του παραδείσου. Ήμουνα ή φτωχός κι ή άγνοημένος. Μά κρατούσα γέρα μέσα στα χέρια μου την ετυχία, που μονάχα οι άπλοικοί άνθρωποι τή γεύονται και την κρατούν κλειωμένη στην καρδιά τους, όπως ή χρυσά κοσταντινάτο στο παλιό σεντούκι. Γύριζα τό θρόνου σπίτι μου ευχαριστημένος. Σάν μέσα σ' έκκλησήα καίγανε ή λαμπάδες τής ειρήνης στην καρδιά μου. Κ' ή κούρα-ι τής ολόημερης δουλειάς ήταν ένα ελαφρύ φορτίο πάνω στις γέρικες πλάτες μου. "Έχει κ' ή φτώχεια τις χαρές τής. Όταν νάνε ήσυχη ή καρδιά σου, ήσυχη και καθαρή σαν ένα ποτήρι νεράκι.

"Άνοιγα την πόρτα του φτωχικού μου και τρέχανε πρόσαγα τα παιδιά μου να με δεχτούν, ταιρίζοντας σαν τά τζιτζικία. Πρό-θουνα χέρια πετούσαν σαν ολόασπρα περιστέρια άπάνω μου, γεμάτο στοργή και τρυφερόδα. Μούθωζαν τό καπέλλο άπ' τό κεφάλι, μούλυαν τό λαμποδέτη, μούταρναν τά φωνία άπ' τά χέρια. Κ' ύστερα τά παιδιά μου άνασκάλευαν τις τσέπες μου για να βρουν τά καλούδια τους. Και γέμιζε τό σπ'τι κελσιδήματα και γέμιζε ή καρδιά μου εδφροσύνη.

Μ' ένα μονάχι ελάττωμα μ' είχε φορτώσει ή Θεός, από μικρό παιδί άκόμα. Είχα μεγάλη φαντασία. "Αν δεν ξέρη τί θα πη αυτό, άν γεννήθηκες σωστός άνθρωπος, κάνε τό σταυρό σου και μη ζητάς να μάθης. Μη ζητάς, σου λέω. Είλ' ένα άλογο ποίχι σπάζει τά χαλινάρια του και τρέχει ως εκεί που δε φτάνει τό μάτι σου, ως εκεί που δεν ήγνε ποτέ ή νούς σου. Κι άπάνω στο άλογο θρίσκεισαι ελόγου σου και πäs με τους άνέμους κ' είσαι και καθάλαφης κ' είσαι και τό ίδιο τό άλογο, τό πάντα άφηναι-μιλις κι άγριο κ' άγνιζ... τά ρουφούνια του άπ' τό τρελλο-λαός δρόμους. Αυτό τό κακό στάθηκε αίτία όλης μου τής δυστυ-χίας. "Έκει που οι άλλοι θλέπανε ένα χαλίκι, έγώ έβλεπα ένα θουνό.

Προσάθησα, ώστόσο, με γίλιου τράπους να γιατρευτώ άπ' αυτή την κακή άρρώστεια μου, μά δεν τό κατάφερα. Τό άλογο, είπα, είχε σπάσει τό χαλινάρι του και δεν ήταν εύκολο να κρατηθί. "Αναγκάστηκα λοιπόν να κρατάω τό στόμα μου κλειστό και να κρύβω τις σκέψεις μου που γύριζαν μελίσσι μέσα στο δούστηχο τό κεφάλι μου.

Είχα, από νέος άκόμα και μία άλλη άδυναμία. Άγαπούσα τά θιθλία. Μ' άρεσε να άποτραδιέμαι κάπου και να διαβάζω, άρες κι' άρες, χαμένος μέσα στο άπέραντο πέλαγος των τυπωμένων σελιδιών. Ταξείδεψα έτσι πολύ σ' όλη μου τή ζωή, ταξείδεψα μακριά, όσο να φανταστής μακριά, πάνω από θουνά και θάλασσα, πάνω και πέρ' άπ' τό σήμερα, ξαπλωμένος σε μία πολυθρόνα.

Ποιπέρι άναγνώστη, που γελάς με τή συμφορά μου, προέπει να τά δοκιμάσης τά μεγάλα αυτά ταξείδια για να καταλάβης τί γάρηκα στη ζωή μου και τί είδαν τά μάτια μου. Γύρισα όλη τή οικομήνη έγώ που με θλέπει τώρα διπλωμένος στα δύο, χωρίς να θεωρήσω ποτέ μου διαβατήρι, χωρίς να σκονίσω καθόλου τά παπούτσια μου. Κι' αυτό είναι κάτι, είναι ένα θαύμα, που σοο τό στέλνει ή ουράνος, με τή χαρά των θιθλίων.

Τά θιθλία... θάθελα να τους πω τά πιο τρυφερά λόγια που μπορούν ν' άνήσουν στην χείλη ενός ανθρώπου. Ν' άφήσω τήν καρδιά μου ν' άνοιξη σαν τριαντάφυλλο και να τους χαρίσω όλο τό άρωμά τής.

Δεν έμαθα να λέω μεγάλα λόγια. Κι' ούτε ή φαντασία μου με ξεγελεί. Στις μεγάλες μου συμφορές, και μούτχαν πολλές στη ζωή μου, μονάχα αυτά στάθηκαν κοντά μου, πλάι στην καρδιά μου, φίλοι και σύτροφοι σπριγίματα στην άπελπίσια μου και ήρεμία για τό θασαναμένο μου πνεύμα. "Όταν τ' άντίκριζα στη θιθλιοθήκη, στη σειρά, με τις χλωμές περγαμνές τους και τά

παλιά τους χρυσάφια, ένοιωθα τον έαυτό μου τόσο ήσυχο και σίγουρο! "Ένοιωθα τήν ψυχή μου πιό άνετα μέσα στο φτωχό μου κορμί. Τώρα δεν τάχω πειά. Ή γυναίκα μου που τά μισού-σε πάντα, όπως μισούν ή γυναίκες, ότι υπάρχει σοφό κι' ώραίο στην κόσμο αυτό, τάρριζε τον τελευταίο καιρό στη σωσία, για να ιά εκδικηθί κι' αυτά κι' έμένα. Και μ' εκδικηθήκε, μ' εκδικηθήκε σκληρά. Τώρα πεια, μού μ' έέκεια έγιναν κρύα στά-χτη κι' όλα μου τά όνειρα. Στάχτη!...

Μ' άρεσε να διαβάζω. Μά τό διάβασμα για μένα ήταν μία γαρά, μία άπόλαυσι άλλοιώτικη και πρωτογνώριστη. "Έχασα τον έαυτό μου. "Έθωανα άπ' τό πετόι μου, έθωανα άπ' τον κόσμο συτό κι' έμπαινα μία χαρά στη ζωή του θιθλίου. Αισθάνο-μουν θαθεία και τους πόνους του και τις χαρές του. Κι' όταν τό θι-θλιο τελέωνε, έγώ άπόμεσα μέσα σ' αυτό, ταξείδευα στους κό-σμούς του, έκλεινα τά θιθλέφρα και πήγαινα, πήγαινα, με τά φτερά των όνειρων. Συνέχιζα τό θιθλιο με τή φαντασία μου, όσο κι' άν σοι φαίνεται άνάποδο κι' άλλόκοτο αυτό τό πράμα. Ταξείδευα, λέω, πιό πέρα άπ' τά λιμάνια πουγε άράζει τή φαν-τασία σου ή συγγραφάς κ' είχε δεισε τό πανί του. "Ετσι κα-τάττησε, έγώ ή ταπεινός άνθρωπος που παραμερίζω με χτυπο-κάρδι για να μη πατήσω γάιου ένα άνύποπο μερμηγκι που κουβαλά τό ψωμί του στην τρύπα του, κατάνησε, λέω, να παξω σπαθίς με έακουσμένους πολεμιστάδες, να πλανηθώ σε μακρινές κατοπιές, να ταξείδεψω πέρ' άπ' τό χρόνο, πίσω άπ' τους αιώνες, πιό μακριά άπ' τή ζωή τ' ανθρώπου!

"Η φαντασία μου ήταν άκούραστη σε ταξείδια. Πάνω σ' ένα τέτιο πλοίο πäs πολύ μακριά. Πέρα άπ' τή λογική κι' άπ' τήν πιο άχαλίωτη τρέλλα άκόμα.

Σιγά-σιγά, με τή συνήθεια που πήρα να συνεχίζω μία ιστορία που διάβαζα, ή φαντασία μου μούστειλε μία καινούριου τρέλ-λα: "Αρχισα να γράφο και δικές μου ιστορίες. "Εδώ πρέπει να ζήγηθώ σαν τίμος άθωπος, έθλω να πω πως δεν έγνοσα τις ιστορίες αυτές στο χαρτί. "Ο Θεός μ' είχε φυλάξει ως στή στιγμή εκείνη από μία τέτιο συμφορά κι' άν θθέλε θα με συ-κρατούσε ως τό τέλος, με τό δυνατό γέρι του και θά προλά-θαινε τό γαμό μου. "Όταν λέω "έγραφα", έννοώ πού; όλη αυτή ή μάται δουλειά γίνεταν στη φαντασία μου. "Ήταν μία άνάν-κη, μία άγγαρεία, που δεν μπορούσα να τήν ξεφούω. Κι' αρχί-ζα να ενούαφο όπου έβρινα κι' ότου μοι' άγανει: Μεσα στο τσάμ και κατανοήσε στο δρόμο, στις πιο άβουλες ώρες και στις πιο στίθιες μεριές. "Έγραφα νεκράς να ποίμε. Και σ' όλη αυτή τήν ιστορία τό μυαλό μου δεν έκανε παρά γοή μεσάζι-τος. "Ήταν μία γραφομηχανή κάτω άπ' τά δάχτυλα του Θεού. Κι' αυτό που λέμε έμπνευσι, δεν είναι παρά πνοές σοφίας παρ-χόμενα από μακριά, πολύ μακριά, πίσω άπ' τους ουράνους που φτάνει τό υάτι. Είνε ή ίδια ή πνοή του Θεού. "Ενοεται σαν μη-δυνατή κατεβασία και τό μυαλό εχειλιζέι από ιδέες. "Η σκέμη έμπνέει σαν άννοι και λάμπει. Πουλιά και νερά κελαιοδουνε κή γερ' ζεις φός. "Έγραφα λοιπόν τις άρες αυτές με τή φαντασία μου κι' άνακουφιζόμουν. "Όπως οι άλλοι στο χαρτί, ταιρίαζα φράσι με τή φράσι και σκόνασα λογής-λογής ιστορίες. Και κανένας, κανένας δεν ύποψιάζονταν τίποτα. Μονάχα ή Θεός τώ-ξερε...

Κι' από πού τό έρεομολογούσι εδώ σήμερα; Δεν ύπόγειο πιό άνάποδο πράγμα από αυτό. "Η θεία χάρι σοφρηται καταιέσ' στο δρόμο κι' αρχίζεις να εγράφης. "Ο κόσμος γάνεται νόρη σου. Χάνεσαι κι' ή ίδιας κι' ούτε έβρει "αυθ' όσίοκεισι. Πεπτα τας κ' ή φράσεις παίρνουν τό ίδιο ρυθμό με τό περπά-σου. Γράφεις, γράφεις... "Ός που σ' άρπάξει τό φτερό του σ' το κινιήτου και σε τινάξει πάνω στην άσφαλτο ποδιε για όένα τή στιγμή αυτή ή πιό άδουηρή πραγματικότητα. "Ο κόσμος στέκει και σε κuttάει σασιτομέας. Κι' άλλοι σε λένε τρελλό κι' άλλο μεθυμένο. Και κανένας δεν έέ-ρει πως είσαι ένας συγγραφέρι περιπατητικός, να τό ποίμε έτσι. Παρακαλούσα τό Θεο να με

Λόγω πληθώρας ύλης, τό τέλος του ιστορικού μας άνα-γνώσματος «BYZANTINE Σ ΠΡΙΓΚΗΠΙ Σ Σ Ε Σ» στο προ-σεχές τεύχος:

λυτρώση απ' το κακό αυτό. Μά ο Θεός δέν μ' άκουγε. Κι' έτοι έως τó οσστό. Βρισκεται τόσο ψηλά, που όσο να τόν φτάση ή ανθρώπινη ίκεσια, γάκεται μέσα στη διαμαντόσκουνη τών άστρων. Στο σπιτι ή γυναίκα μου σκούλιαζε. Μου μιλούσε την ώρα που με συνέπαινε ή έμπνευσι—νά την πώ έτσι—καί δέν της έδινα άποκκρισι. 'Όστόσο τó πράμα ύποφερνόνταν. "Ήμιονα ένας συγγραφάς χωρίς νά τó ξέρη κανένας, ένας συγγραφάς μ' ένα σωρό άγραφα έργα, που τάπειρνε ό άέρας της λημονιάς, ά μέσους ύσιερ' απ' τó «γράφιμό» τους.

Φρόντιζα άκόμα, όταν θρικόκόμουν έξω, νά στέγω κάπου, όσο νά πάψη νά φυσάη στο μυαλό μου ό άνεμος αυτός της δημιουργίας. 'Υπήρχε όμως—πρέπει νά τó πώ κι' αυτό—ύπήρχε ένα μέρος που τó πνεύμα μου ήτανε θαρύ, σαν τή ρόδα που—γυρίζει άργά και στρώνει τά χαλκία στους δρόμους. Καί τó μέρος αυτό, στο οποίο δέν ήθελε ή δέν τολμούσε νά μη ποτέ ή έμπνευσι και μ' άφινε ήσυχο στους λογαριασμούς μου, ήταν τó γραφείο μου. Πώς συνέβαινε αυτό; Δέν τó ξέρω. 'Υπάρχουν άνθρωποι που ή ποιησι τους φοβάται και δέν τολμά νά παρουσιασά μπροστά τους. Κι' ένας τέτοιος άνθρωπος ήταν κι' ό προϊστάμενός μου, ένας άνθρωπος βετικός και θαρύς, ένας άνθρωπος της τράγουνας, σαν τισ μεγάλες πέτρες που θάβουν στα θεμέλια τών κτιρίων.

"Η ιστορία αυτή κράτησε πολύν καιρό. "Έλπικα ώστόσο μπορούσε και νά γιαιρευτώ μία μέρα. Κι' ίσως νά γινόταν κι' αυτό, άν δέν με τραβούσε ό πειρασμός απ' τή mia συμφορά σ' άλλη, τή μεγαλύτερη. Αυτό συνέβη μία μέρα που θά βρισκόταν δίχως άλλο γραμμένη με χοντρά μαύρα γοάμματα στο βιβλιό της Μοίρας μου.

Τή μέρα αυτή του δλέθρου μου θρικόκόμουν όλομόναχος στ' στίπι μου, όταν ένωσιανα άξανα στο μυαλό μου τήν πνοή εκείνη, π' άνάστασε τή σκέψη μου κι' έκανε τισ ιδέες νά θουίζουσαν σαν μελίσσια. Καί μηχανικά, χωρίς νά κα ταλαθα νά τί κάνω, σαν ύποβάτη, πές, πήρα τήν πέννα κι' άρχισα νά γράφω, νά γράφω στ' άληθεία α τή φορά. "Η πέννα έτρεχε πάνω στ' χαρτί, σαν τó άλογο τ' άμολυμένου στο πρόσγαρο γρασιδιό, ένα άλογο κλεισιμένο καιρό που τρέχει νά ξεμυδίσση. Καί τά χειρόγραφα γέμιζαν, γέμιζαν... Αυτό κράτησε ώρες κι' ώρες. Κι' όταν ήρθα στον έαυτό μου, είδα με τρόπο πώς είχα γράψει ένα όλόκληρο κομμάτι από μία ιστορία που γύριζε, γύριζε, έφευγε και έσαναρχόνταν τόν τελευταίο καιρό τού νού μου.

Γιατί νά μή σκίσω άμέσως τά χειρόγραφα; Θα τά πετούσα απ' τó παράθυρο και θάκανε καλά ό άνεμος; μαζύ τους. Κι' όμως δέν τόςκαμα. Τάριξα σ' ένα σωτάρι κι' έπεσαν στο νιθιά άποκαμωμένους. 'Είχα μία κούραση άλλοιώτικη κι' άποκομήθηκα.

"Όταν γίνη ένα κακό δέν άργεί νά δευτερώνη. Ξανάγραφα και τήν άλλη μέρα κι' έτοι σιμυμυσα νά γράφω πειά στο χαρτί τισ ιδέες μου. Καί σιγά-σιγά είδα, μ' κάποια χαρά—γιατί νά τó κρύφω;—είδα, λέω, πώς ή ιστορία που γράφα είχε τελειώσει. "Ήταν κάτι σαν μυθιστόρημα.

"Όταν τó κράτηση τελειωμένο στα χέρια μου, ή πρώτη μου σκέψη, ή σοφή κ' ή φρόνιμη, κι' άς ήταν ή πρώτη, ήταν νά τó σκίσω.

Και...δέν τόςκισα. Πώς νά σκιστον τόν "διο τόν έαυτό σου, πώς νά κομματιάση τήν ίδια σου τήν καρδιά; Πρέπει νάσαι γεννημένος φονιάς. Κι' έτσι το κακό πήρε τήν καθουριά, μ' έκείνη τή γρηγοράδα που—χουν όλες ή μεγάλες ανθρώπινες συμφορές. Τό χειρόγραφο θρέθηκε σέ λίγον καιρό τυπωμένο σέ βιβλιό. Πώς έγινε αυτό; "Όπως γίνουσιτά όλα τά κακά κι' όλες ή άναποδιές στη ζωή. Χωρίς νά τó καταλάβω καλά-καλά. Βοήθησαν σ' αυτό κ' οι φίλοι, οι πάντα πρόθυμοι νά σ' άφανίσουν.

Τό βιβλιό κυκλοφόρησε, γράψουν γι' αυτό ή έφημερίδες και τά περιοδικά και μέσα σέ λ'γες μέρες μ' άρπαξε ή φήμη και με τράβηξε έξω απ' τήν ήσυχια μου. Δέν ήμιον πειά ένας άσημαντός άνθρωπος. Στερήθηκα τó μεγαλύτερο αγαθό της—ζωής μου.

Τώρα στο δρόμο με κυττούν παράξενα. Μά δέν ξέρω. Μπορεί και νά γελίμαι. 'Όστόσο τó κακό ζυγό απ' τ' όνομά μου τραβάει τó δρόμο του. Γράφουν γιά τó βιβλιό μου ένα σωρό πράματα. Κι' όμως δέν πουληθήκαν ως τά σήμερα παρά τ'ρα άντίτυπα. Μονάχα τρία, σού λέω. "Όλοι μου ζητούν τó βιβλιό δωρεάν, κι' άνθρωποι άκόμα που δέν τους ξέρω. "Ισως νάνε αυτό τó οσστό. Γράφει ένα βιβλιό, τó μοιράζει χριστιανικά δεξιά κι' άριστερά κ' ύστερα άκουμπάζε στην ψάθα σου και ψοφάς.

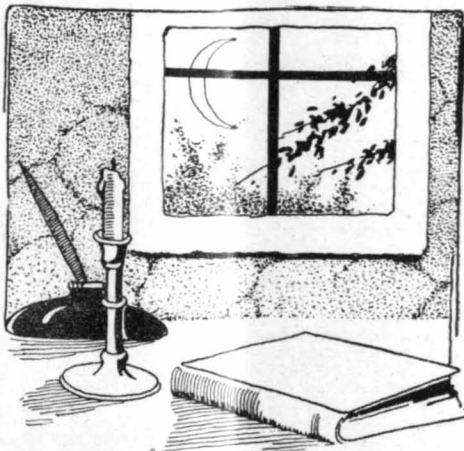
Αυτό είναι!...

Μολταυτά όλος αυτός ό θόρυβος με κουράζει, με πληγώνει πολύ θασειά. Τιμωρούμαι σκληρά γιατί ύπέρβα μάταιος. Μάταιος...μάταιος.

Όι συνάδελφοί μου με κυτάνε κι' απ' τά μάτια τους στάζει, σαν μαύρο δάκρυ, ό οίκτος. Κι' εινε σαν ένα κουρέλι που τó ρίχνουν άπάνω σ' ένα φτωχό ζήτησι, γιά νά τού σκεπάσουν τή δυστυχία. Ναιώς τόν έαυτό μου που έρημο απ' τισ άλλες φορές, σαν ένα έκθετο πεταγμένο μέσα στη χειμαλωτική νύχτα στα σκαλιά μιάς εκκλησίας. "Ένα φειδί έχει κουλουριασθή γύρω στην καρδιά μου και τή σφιγγει στίς δυνατές κουλουρές του. Εινε τó φειδί τής άγωνίας, γιά κάποιο κακό που έραται ίσα άπάνω μου, σαν τά μαύρα σύννεφα τής μακρουής μπόρρας...

Πουλήθησαν άλλα δυό άντίτυπα απ' τó βιβλιό μου. Πέντε άντίτυπα όλα κι' όλα. Θάβηλα νάβηλα αυτούς τους πέντε άνθρώπους. Νά τους σφ έω κρυφά τó χέρι και τίσιτ' άλλο. Εινε πέντε συγγενείς μου, πέντε φίλοι τής καρδιάς κι' άς μη τούς έχω ή ή ποτέ!...

Μ' άφησε κι' ό ύπνος κι' έφυγε. Φτάνει ή αύγή, ρίχνει τó φως τών ματιών της απ' τισ γυαλλίες κι' έγώ άγρυπνά άκόμα. Τό λάθος που κανα δέθηκε θηλειά γύρω στο λαϊμό μου και με πνίγει. Ναι, τó σφάλμα που κανα εινε θαρύ. "Από ποιόν νά ζητήσω συχώρεσι; Όι άνθρώποι εινε πιο σκληροί και πιο άδικοι απ' τó Θεό. Κανένας δέν θά μπόρση νά καταλάβη πώς έγινε άπ' αυτά, τί λογής άέρας με πήρε και με σήκωσε ψηλά, ως τά σύννεφα. Καί τώρα πέφτω. Κατακυλώ απ' τόν ουρανό με τó κεφάλι κάτω. Τό σουλλόγιστο κεφάλι μου, που θέ γίνη κομμάτια πάνω στο χώμα. Νά γίνη, νά γίνη...

"Άλλοι έθρην και τó βιβλιό μου καλό κι' άλλοι κακό. Στήσανε άμάχη άνάμεσά τους και θρίζουσι κιόλας. Κι' άνάμεσα σ' αυτή τήν άγλαγωγία θρικόκομαι έγώ, ό Ζα χαρίας ό 'Αέθης, που τρέγω τόν Ίσκιό μου. Καί θρέθηκα κι' άλλοι πιο άνοικονόμητοι, που τó θρηνά άριστερό. "Ό Θεός νά με κρίνη και νά με ριξη νά θρώσω στο ζεματιστό κατράμι τής Κολάσεως, άν έλγα στο σουλλόγιστο τó μυαλό μου τέτιο πράμα. "Εγγραφα γιά τους ταπεινούς και τους δυστυχιμένους, που τους συμπαύανα ή ψυχή μου και τους κρυφόκλαιγε ή καρδιά μου, ή τρופερή μου καρδιά που χτυπάει με πόνο γιά όλες τισ συμφορές κάτω απ' τó γιλέκο μου.

"Εμπλέξα άσχημα σέ μία θρωμοιοστορία, κι' αυτό από καλή μου καρδιά. "Ό Θεός με καταράστηκε, όπως τó μυρμηγκιό του μύθου με μωδωσε φτερα. Κι' αυτά τά φτερα με χάνουσι τώρα και με σκοτώνουν.

Γύρισα τó μεσημέρι στίπι μ' ένα άντίτυπο του βιβλιού μου στην τοστή του σακκακιού μου. Νά ήταν μαύρη ή ώρα που τó κουβάλλα μαζύ μου! "Η γυναίκα μου τó πήρε απ' τó τραπέζι που τ' άκούμπησα, με μία άπότομη χειρονομία, γεμάτη μίσος και περιφρόνησι, τόςκισε, Θεέ μου, τόςκαμα χίλια κομμάτια και μου τó πέταξε στο κεφάλι. Κι' απ' τó στόμα της που άχνίζει άργη και μοχθηρία, σαν τρώπα τής Κολάσεως θγίκε μία λέξη που με χτύπησε σαν δυνατός μπάτσος: —Βλάκα!...

Κι' έχει δικηο, έχει δικηο λέω. Είμ' ένας θλάκας! Δέν χρειάζετα σοφία γιά νά τó καταλάβω αυτό. Είμ' ένας σίγουρος θλάκας...

Περπατούσα στους δρόμους άγνωστος άνάμεσα σ' άγνωστούς. Πιρόσεξε νά τó καταλάβη καλά αυτό: Εινε μία μοναξιά, μία μοναξιά πιο διασκεαστική κι' απ' τή μοναξιά του σπιτιού, που σοφ θαρα νει κάποτε τήν καρδιά κι' απ' τή μοναξιά τής έξοχης που σε τρομάζει.

Κανένας δέν με πρόσχε. Κι' αυτό ήταν μία ξεχωριστή εύχαριστησι, που τήν ένωισα κατάθαθα στην καρδιά μου. "Ήμιονα δικός μου—άν μπόρση νά τó νιώσης αυτό—ήμιονα ένα χαλκί, χωρίς ξεχωριστη σημασία, άνάμεσα στ' άλλα χαλκία τής άμμοειδίας.

Και τώρα; Τώρα με σήκωσε ένα μέτρο πιο ψηλά απ' τους άλλους άνθρώπους ή σήμη. Τώρα τά μάτια τών ανθρωπών πεπασταν άπάνω μου σαν τά σαλγκάρια και με ξεχουλεύουν. Εινε τά θλέμματα που κείνε και τυρωπιού, που σοφ κάνουν σοματικη έρευνα σαν άσφυλάκες!

Πώς θά τά ξεφύγω, Θεέ μου; Κατάντησα νά ντρέπομαι τους άνθρώπους, σαν νάκανα κά-

πια πρόστυχη πράξι. Κι' είνε στιγμές πού μούρχειται ν' άπλώσω και τ'ά δύο μου χέρια στους διασάτες και ν'α τους ζητησω σωήρες για δ,τι έκανα.

Μά τί έκανα ώστόσο ;

* * *

Τόν τελευταίο αυτό καιρό, τó θέλημα τού προϊσταμένου μου με φεθείρει. Με κωτίζει και χαμογελάει ειρωνικά, μ'έκείνο τό οικοπο γέλιο πού με πληγώνει θαθεία, όσο λίγο κι' άν σ' άγγιζή.

Φοβάμαι πώς θα χάσω τό μου.

Τό σκέφτομαι αυτό κι' αισθάνομαι τό πάτωμα νά βουλιάζη, νά βουλιάζη σ' ένα χάος, πού δέν έχει τελειωμό.

Όχι, Θεέ μου, δέν θα τ' άφήσης νά γίνη αυτό. 'Εγώ είμ' άείος νά τιμωρηθώ σκληρά. Νά κόψω τ'ά χέρια μου για τό κακό πούκανα. Σκέψου όμως τ'ά παιδιά μου. 'Αν μπόρης σκέψου τα, μιά στιγμή μονάχα, πεισασμένα, χωρίς ψωμί νά λιμάζουν τό ψωμί, Κύριε, σ'τά ξένα χέρια...

Μπορείς νά τό σκεφής αυτό χωρίς νά δακρύσης;

Μ'έχει τριγυρίσει ένας κόμοσ παράξενος, πού τόν ντρέπομαι και τόν φεδαίμ. Είν' όλοι αυτοί πού γράφουν βιβλία. Δέν ξέρω πώς νά τό εξηγήσω αυτό, μά νοιώθω τόν έαυτό μου πολύ στενωφωσ μαζύ τους. Μου μιλούν με μιά κωλωσύνη γεματή συγκατάθασα. Με συμβουλεύουν κιάλας και μου δίνουν κουράγιο. Μά δέν ξέρω, σ'τά λόγια τους ύπάρχει κάτι πικρό και τ'ά μάτια τους γυαλοκοπούν σάν λεπίδες πού σέ παραμονεύουν μέσα στό σκοτάδι.

Είμαι σίγουρος πώς δέν με χωνεύουν. Κάτω άπ' τό γάδι τής κουθέντας τους κρύβεται τό δάγκαμα πού πονάει και ματώνει. Είνε μιά κουθέντα πού σέρνεται σοφά σάν τό φεϊδι κάτω άπ' τήν άθάω πραινάδα. Και τό δάγκαμά του είνε θαθό και τό φαρμάκι του κερυνοθόλο.

Τό κακό πού περίμενα νάρθη, ή συμφορά πού μούστελνε κάθε τόσο ή καρδιά μου τ'ά μαυρα της μηνιάματα, ήρθε. Ό προϊσταμένος μου μούστειλε μ' ένα λιγύλογο κρού σημείωμά του τήν πάψή μου. Τώρα, λέει, έχω «μεγάλες πνευματικές άσχολιές» κι' άλλες τέτοιες άνόητες έξυπνάδες. 'Εφυγε ή γή κάτω άπ' τ'ά πόδια μου, μόλις τό διάβασα. 'Ένα κρού λεπίδι χώθηκε στην καρδιά μου κι' έμειν' έκεί για πάντα, για πάντα παγωμένο και φερμακερό. Τό χαρτί γλώστηρ' άπ' τ'ά χέρια μου και μου φάνηκε πώς βρέθηκα πάνω σέ μιά φουρτουνασμένη θάλασσα, παιχνίδι τών κυμάτων. Και μέσα στην ίδια τρικυμία παράδερναν τ'ά παιδιά μου, χωρίς νά μπουρ νά τό βοηθήσω. Γύρω σκοτάδι θαθό. Κι' άντικρύ, μακρυά τ'ά μάτια της γυναικάς μου άγρια και σπιθοβόλα, σκληρά κι' άδυσώπτα, σάν δύο φάρσι κακιάς και συμφοράς.

Δέν ξέρω πού νά πάω, πού νά κρυφτώ. Μονάχα ή γή θα μπορούσε νά με καταπιή σ'τά φλοιομένα της σπλάχνα, νά ήσυχάσω για πάντα, για πάντα...

Είμαι σάν τόν άνθρωπο πού βγήκε άπ' τό πεύδι του, σάν τό σαλιγκαρο πού τό σπύσανε τό καυκι. Είμ' ένας βρυκόλακας πούχασε τό κιβώρι του και τρέμει τό φός, αυτό τό σκληρό κι' άδυσώπτο φός της ημέρας, πού πάντα με τρώαζε. Γι' αυτό μ' άρεσε ή νύχτα. Είνε τέσσερες μαύρι τοίχι, πού σέ προφυλάνε άπ' τήν περιέργεια τών ήθρώπων. Πάς μέσα στό σκοτάδι και κανένας δέν σε προσέχει. Δέν είσαι άνθρωπος. Είσαι ένας ίσκιος και σύ, μέσα σ'τους παράξενους ίσκιους της νύχτας.

Τώρα πειά τάχασα δλ' αυτό. 'Η λιγιστή εύτυχία μου κύλιε ανάμεσα άπ' τ'ά δάχτυλα μ'όλο. Και τό σκοτάδι, τό μαύρο βαρύ σκοτάδι, είνε πειά άπλωμένο στή φοβισμένη μου ψυχή.

Αύριο-μεθαύριο θα σωθούν ή στερνές μου οικονομίες, αυτός ό πικρός ιδρώτας πού τόν μάζευα σταγόνα, σταγόνα σ'ένα παλιό κουτί. Ό' άρχισουν ήμέρες τής δυστυχίας π'όλοι σ' άποφύγουν και σέ κυττάν ύποπτα, σάν νάσαι ένας λεπρός. Δέν ξέρω ν'άπλώνω τό χέρι μου για ζήτνια. Τό χέρι μου θάτρεμε, θάτρεμε τό φυλλοκάρδι μου και θάσπαζα σέ κλάμματα και θάγινόμουν ένας θλιβερός φασουλής.

Θά πάω μακρυά, σέ κάποια πολύ μακρινή έπαρχία νά σπάζω πέτρες. 'Εφταίξα θαρεία. Τό κρίμα μου είνε μεγάλο και πρέπει νά τό πληρώσω μ'όλο τό αίμα της καρδιάς μου.

Κάποιος μουπε ν'άκολουθήσω με θάρρος τό καινούργιο μου έπάγγελμα. Νά έξακολουθήσω νά γράφω βιβλία. Μά έχω κάκκα άσχημα και δέν γελιέμαι. Τό ξέρω καλά αυτό τό έπάγγελμ. Δίνεις τό αίμα σου σταλα σταλά και σ'ού τό πληρώνουν με μιά άδιαφορία, τόσο παγωμένη, πού πθεινάεις κάθε βράδυ, για νά τυμπήσης τό πρωί και νά ξαναπεθάνης.

Δέν θέλω νά θυμάμαι πειζά τίποτα. Νά φύγω και νά χάθώ. Και θα φύγω... και θα χθώ...

Μά θαθέλο πρώτα νά βγάλω όλο μου τό άχτι, νά φωνάξω, νά πώ τόν πόνο μου. Νά μπορούσα νά ενώσω όλες τ'ές φωνές τής δυστυχίας κι' όλες τ'ές κραυγές τής συμφοράς σέ μιά κραυγή πού νά σπάσει τ'ά κρύσταλλα τ'ού ούρανο και νά φτάσει πίσω σ'τό τ'άσπέρια! Νά μπορούσα νά μαζέψω όλες τ'ές όρυγές τού δάσους σ'ένα σκούζιμο άγριο και τραχύ; Νά μπορούσα νά φωνάξω, νά φωνάξω:

—Θεέ μου, πάρε πίσω τό ταλέντο σου και δός μου τό μεροκάματό μου'...

ΧΑΡΗΣ ΣΤΑΜΑΤΙΟΥ

ΣΤΑ ΦΤΕΡΑ ΤΟΥ ΠΗΓΑΣΟΥ

ΕΥΘΥΜΑ ΤΡΑΓΟΥΔΙΑ

ΒΑΦΤΙΣΙΑ

'Ανάδοχο ζητώντας με λεφτά και ψάχνοντας τού κάκου στό χωριό του, κατάφερε, ό κύρ Γιάννης, νά κυττά πέντε χρονών, άθάφτιστο τό γυιό του!... Και νά! έκει πού είχε άπελειστή, έπέτυχε, κουμπάρο του, νά κάνει κάποιον έπιλαχόντα θουλευτή κ' ή πίκρες πειά σωθήκαν τού κύρ Γιάννη... Ό γυιός του, ένας παίδαςος τρανός, με τ'ά και τ'ά του όλα στην έντέλεια, σ'τά χέρια, μόλις βρέθηκε γυμνός, τού παπά Λάμπου, έσκασε σ'τά γέλια... Γύρω στην κολυμπήθρα, όλο χαρά —τόγα για τ'ά κουρέτα—ήρθαν τρεχάτα, νά δούνε τό Μυστήριο, στή σειρά, όλα τ'ά κοριτσάκια... —'Αναθεμάτα!

ΠΑΡΕΞΗΓΗΣΙΣ

Σκαρφάλωσε σά γάτος στή σκυιά, λίγα τού μπάρμπα Λιά νά κόψη σόκα, τού λειθαδιού ή νεράδα ή γλυκειά, ή γαλανή διαθόλοισσα, ή 'Αννικα. Κι' ό γέροντας, στή ρίζα, με ψηλά την κεφαλή, ανακούρκουβα καθόταν —δέν έθλεπε ό έρμος και καλά, σ'τά ύστερνά του, άλλιωώς, θα κολαζόταν... Κάποια στιγμή είχε σκυψει ή κορασιά κι' ό κόρφος της—ω, πόθου γλυκοζάλη!— δίμελος ξεχειλίσει, όλο δροσιά, άπάνω από τού γέρο τού κεφάλι... —'Αννικά! τής φωνάζει με γλυκειά, ό μπάρμπα Λιάς, φωνή και χαυδεμένη, αντί, μωρή, ν' άνέθης στή σκυιά, στή λεμονιά σκαρφάλωσε, καυμένη...

ΤΟΥΜΠΕΣ...

Σκυμμένη σουθλοράθει της Φανής, τόνω και μοναχούλι της θρακούλι, τόνω και μοναχούλι τής γγονής, ή άσπρομαλλού γιαγιά της στό πεζούλι. Κ' ή φρόνιμη Φανούλα ή ταπεινή, σάν άλλη μιά γρηά κι' αυτή σιάμ της, συμπαριμένη, σκάνω στό σκαμνί, σ'τά δάχτυλα προσέχει τή γιαγιά της. Κι' ό Στάκος—τό δαμόνιο τό τρελλό—κάθετα άντικρυστά και τήν κυττάζει και τό φτωχό Φανάκι ντροπαλό, όλο και τήν ποδιά του κατεβάζει... Μ'αυτός—τό γουδοχέρι τό γουδί!...— τή θλέπει και κρυφοχαμογελάει και (τί σου είνε αλήθεια τό παιδί!...) —Φανή, παίζουμε τούμπες; τή ρωτάει...

Ο ΑΓΓΕΛΙΣ